

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " " România și străinătate pe an 14 franci " " " " " pe 1/2 an 7 "	Prețul inserțiunilor: Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200. de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
---	--	--

PARTEA OFICIALĂ

5421 Pl. ex. 1900.

Regulământul pentru procedura judecătorească în cauze matrimoniale, votat de măritul congres național bisericesc sub Nr. 67 ex 1900, se publică în următoarele:

Regulament

pentru procedura judecătorească în cauze matrimoniale.

I. Forul judecătoresc

§. 1. Procesele divorțiale se tratează și se decid: în I-a instanță la scaunul protopresbiteral; în a II-a instanță la senatul strîns bisericesc al Consistoriului eparhial; iar în a III-a instanță la senatul strîns bisericesc al Consistoriului metropolitan.

§. 2. În ședința, în care se aduce sentința meritoria, fie-care for trebuie să fie compus din un număr de membri prescrist în statutul org. §§. 34, 138 și 169.

II. Recusățiuni și delegațiuni

§. 3. Recusățiunea vre-unui membru al forului are loc:

a) când vre-un membru sau președintele forului este rudit cu vre-una dintre părțile litigante, sau cu părinții, tutorii ori curatorii acestora, în spițele oprite prin statutul organic §§. 35, 112, 162;

b) când vre-un membru sau președintele forului a ocurs sau ocure în acelaș proces ca mărturie sau reprezentante al vre-unei părți litigante;

c) când vre-un membru sau președintele e inimic notoric al vre-unei părți litigante, sau stă în proces cu aceea;

d) când cel ce a fost membru votant, sau reprezentant al vre-unei părți în acelaș proces la forul inferior, devine membru votant la forul superior.

§. 4. Ivindu-se atari pedeci la vre-un membru al forului, președintele acelui for e datorit din oficiu, sau

la cererea părților, a substitui pe membrul impedit, cu alt membru; ear ivindu-se atari pedeci la 3 din cei 6 membri ai forului de I-a instanță: Consistoriul eparhial delegă pentru acest cas pe alt for de I-a instanță.

Provenind atari pedeci la membrii dela a II-a instanță, episcopului, respective arhiepiscopului îi compete a substitui pe membrii impeditați.

Președintele se înlocuesce prin cel mai bătrân asesor.

§. 5. Causele de recusare se cercetează din oficiu; însă și părțile litigante sunt datoare a le aduce timpuriu aceste pedeci la cunoscința forului, căci dacă vre-un for ar decide procesul fără privire la aceste decizii se numai atunci se poate anula, decumva acele pedeci au fost sau au trebuit să fie cunoscute membrului respectiv sau președintelui, și totuși nu s'au descoperit forului.

III. Sfera activității forului

§. 6. Procesele divorțiale și toate causele matrimoniale să intentează, să pertractează și să decid, asemenea și cercetarea dovezilor se face la forul protopresbiteral de I-a instanță, după normele acestui regulament și pe basa canoanelor bisericești. Forul de I-a instanță e îndreptățit, de va cere trebuința, a cita părțile litigante, pe părinții, tutorii, curatorii sau apărătorii lor spre ascultare.

§. 7. Forurile de I. instanță au să poarte registre deosebite pentru causele matrimoniale, și au să subștearnă Consistoriului eparhial la 1-a Ianuarie a fie-cărui an un conspect despre procesele divorțiale încaminate la for în anul precedent.

§. 8. Actele procesuale terminate cu sentință esecutabilă, să păstrează în arhivul scaunului protopresbiteral.

IV. Competința forului

§. 9. Partea actoră are a căuta pe partea inctă la forul acesteia, care și în cas de contra-acțiune rămâne competent până la finirea procesului.

§. 10. Pentru litiganții aparținători la diferite eparhii, for competent de I-a instanță e acel scaun protopres-

biteral, în al cărui tract părțile au domiciliul lor stabil, sau fiind domiciliul acesta dubiu: în al cărui tract ele și-au avut domiciliul stabil după cununie, sau neconstatându-se de feliu domiciliul stabil: în al cărui tract ele s'au cununat:

Forul competent de a II-a instanță este acel Consistoriu eparhial, căruia substa forul competent de I-a instanță.

§. 11. Normele §-lui premergătoriu au valoare și față de aceia, cari ca străini s'au cununat afară din metropolie, însă mai apoi s'au așezat aici și legalminte aparțin la metropolie.

(Va urma)

Din Istoria Banatului Severin.

Rebelul de 16 ani 1683—1699.

Leopold I. 1657—1705.

(Continuare)

Nu numai aici, ci pretutindenea, se aflau creștinii într-o situațiune aproape desperată, care în urma victoriei strălucite dela *Nissa* (Niș) se schimbă, ca prin farmec, spre bine. Ludovic de Baden, devenind acum stăpânul situațiunii, scrisse împăratului, că și-a propus să curețe de Turci regiunile riverane ale Dunării și că va face un drum dela Vidin, peste Cladova, Golumbaț și Roma, până la Semendria, prin ceea ce s'ar câștiga o basă sigură pentru operațiunile viitoare și s'ar scuti Ungaria de invasiunea dușmanilor. În chipul acesta, în *Nissa*, garnizoanele turcesci, din Timișoara și Oradea-mare și i-s'ar deschide Austriei calea spre Muntenia, unde s'ar putea acvira proviant în abundență pentru alimentarea oștirilor. Cu deodată ordonă lui Heister să fortifice jurul Brașovului și după ce s'au așezat detașamente suficiente întru apărarea întăriturilor, să trimită armatele disponibile la Orșova, unde dânsul va face pod peste Dunăre, ca să o cuprindă cu înlesnire.

N'a fost lipsă atâtea pregătiri, căci după înfrângerea dela *Nissa* (24 Septemvrie) părăsi Tököli îndată Orșova și se retrase în ruptul capului către Vidin.

În castrele d'acolo erau la 9000 Turci și Curuți. Ludovic dete asalt asupra cetății și după o luptă sângeroasă, în care Veterani este greu rănit, constrinse dușmanii să capituleze (29 Octomvrie); întorcându-se apoi către Cladova și Orșova dispuse reconstruarea fortificațiunilor distruse de oamenii lui Tököli și fiindcă Brancovan nu voia să conceadă, ca trupele austriece să ierneze în Muntenia, înaintă cu armata principală până de dincolo de Olt și ordonă lui Heister să încortezeze 5 regimente în București și să ocupe țara până la marginile Moldovei. Dar frigul și ostilitățile Muntenilor aduseră ostășimea austriacă la desperare. În sfârșit fiind Brancovan necesitat să cedeze forțelor majore, încheiă cu marchizul o convenție, prin care se deobligă a încortela pe timp de 6 luni 12 regimente complete, artileria și trenul, a grijă de alimentarea oamenilor și furajul vitelor și a plăți o contribuțiune de 100.000 taleri. Punând apoi comanda supremă în mâinile lui Heister porni spre Viena.¹⁾

Reasumând cele petrecute în anul 1689 să con-

stată, că steagurile imperiale fălăiau d'alungul Dunării până la Nicopol; Muntenia era copleșită și vovodul ei constrins la niște sarcini nesuportabile; Serbia, afară de Zvornic, zăcea la picioarele lui Leopold, iar Creștinii din peninsula Balcanului și Albanezii, crezând, că a bătut oara libertății, ridicară pretutindenea armele, ca să scuture jugul apăsătoriu.

Vezând Turcii pericolul își încordară toate forțele, ca să înfrunte furtuna amenințătoare. Noul mare-vezir *Mustafa Köprili*, un bărbat iscusit, energic și devotat stăpânului și Mohamedanismului, dând lui Tököli 20000 taleri cu îndrumarea să-și întocmească armele și să atace Transilvania, adună la Adrianopol în timpul cel mai scurt o armată capabilă de ofensivă: aceasta năvăli asupra cetăților balcanice cuprinse de Austrieci, învinse la *Uscub* asupra Arnăuților și bătă în ziua de anul nou 1690 armata creștină, atât de cumplit, încât 2200 din 3500 ostași remaseră morți pe câmpul de luptă. Turcii luară apoi cu asalt cetatea *Novibazar* și trecură 1000 ostași împărătesci pe sub ascuțitul sabiei; garnisoana din *Pristina* află în fugă scăpare la *Nissa* și numai sosirea neașteptată alui Veterani, și fortificațiunile înprovisate în pripă, o scăpă de astădată de furia inamicului. Întru întâmpinarea primejdiei porunci Heisler să se așeze artilerie pe insula din apropierea Orșovei, și pe lângă șanțurile, săpate de generalul Marcelli, să se facă palisade în jurul acestei cetăți, pentru ca să pună stavilă invasiunilor turcesci către Banat.

Sucesele Turcilor au atins foarte neplăcut în deosebi regimintele din Muntenia, care prin escese, fără de legi și felurite cruzimi iritaseră pe d'asupra locuitorii și Domnul țerii intrată, încât a fost nevoit să declare condițiunile pactului de frântă și să le detragă mijloacele de subsistintă. Nici represaliile, nici chiar călcarea Bucureștilor prin regimintele lui Heisler, n'au fost în stare să abată pe Brancovan dela pornirile sale dușmănoase față de Nemți. Dușmănia Muntenilor pe d'o parte, biruințele Turcilor de altă parte, despre care șiretul Domn cu intențiune, răspândise faima, că ar fi fost atât de strălucite, încât Turcii în timpul cel mai apropiat au să năvălească asupra Munteniei, — costrinșera pe Heisler a se retrage spre Transilvania. Muntenia era acum perdată perdată Austria.

În 15 Aprilie moare Apaffy. Sultanul designând pe Tököli de următoriu, îi trimite un corp de Turci în ajutoriu și ordonează chanului tătăresc și lui Brancovan, ca să-l sprijinească cu toată puterea la ocuparea Transilvaniei.

Când primise Ludovic de Baden comanda supremă asupra trupelor imperiale din Ungaria era situațiunea lângă Dunăre de tot critică, la marginile Transilvaniei înse aproape desperată.

Vezând, că Tököli plănue luarea Transilvaniei, dete ordin lui Heisler, ca Heisler să păzească cheile porților de fer, iar el însuș să se posteze cu 3 regimente germăne și cu 3—4000 ostași ardelenesți, comandați de Teleki la *pasul Buzen*, și să apere strămtorile, ce duc la Bran. O roată de Curuți cuprinse în 15 August castelul dela Bran, iar Brancovan, înaintând cu Muntenii prin strimtori, ținu pept cu ostășimea lui Heisler, ca să ușureze diversiuinea lui Tököli, care, pe cărări neumblate de ostășime, ocupă în 21 August cu 10000 călăreți Zerneștii. Austriecii, cuprinși din 2 părți, se luptară cu vitejie, dar fără de noroc. Restriștea lor fu cumplită. Heisler, Doria, alți mulți oficeri și ostași sunt prinși sau uciși pe câmpul de luptă. Între cei căzuți se afla *Teleki*, colonelul *Noir-*

¹⁾ Mittheilungen des K. K. Kriegs Archivs, Viena 1877.

quermes și Constantin Bălăcean,¹⁾ un cumnat alui lordache Cantacuzino, pe care ura față de Brancovan îl mânase în tabera Austriecilor. Abia 500 de Austrieci scăpară, teafări și numai întunerecul nopții puse capăt cruzimilor omenesci.

Lupta dela Zernești produse între Austrieci confușiune și perderi mari. Ludovic de Baden trebuî să părăsească Sârbia și să alerge cu trupele sale întru mântuirea Ardealului.

În 17 Septemvrie se efectuî la Caransebeș împreunarea regimentelor armatei principale cu ale lui Siegbert Heisler, care într'o agitație continuă hăteau drumurile dela Orșova până la Caransebeș. D'aici înaintă marchizul de Baden spre Transilvania, iar Pavel Raț primî îndrumarea să păzească cu vr'o câteva mii de Sârbi strămtorile porții de fer (ardelenești), să țină Orșova și deee năvală asupra Munteniei, ca să silească pe Brancovan să părăsească Transilvania și alerge întru mântuirea țerii sale. În Transilvania s'au întâmplat, ceea-ce a combinat genialul beliduce Brancovan alergă cu oastea în ajutorul țerii, lui îi urmară Tatarii, ca să asigure prada, ce au fost câștigat'o în urma biruințelor norocoase, iar Tököli simțindu-se necapabil de rezistentă, se retrase pe lângă Olt spre Muntenia și după descompunerea armatei sale pribegî la Turci.

În chipul acesta se asigură de nou domnia lui Leopold asupra Ardealului, dar s'a perdut tot, ce s'a câștigat în decursul anului 1689. Marele vizir Mustafa Köprili, a cucerit Vidinul, Nissa, Cladova, Golumbaț și Orșova nouă; la 1 Octomvrie a asediat Belgradul și l'a luat, după vr'o câteva zile, cu asalt. Trecând apoi Dunărea a degajat Timișoara și Giula din strimtoarea, în care ajunsese prin asediul Creștinilor și cu ajutorul garnizoanelor eliberate cucerî de nou Lipova, Lugojul și Caransebeșul. În fine căzu în toamna anului 1690 și Orșova în mâinile seraschierului.

(Va urma)

Misiunea femeii române

(Continuare)

Nu se împlinise însă încă cea-ce fusese scris, deoare-ce poporul român avu să sufere încă multe și îndelungate patimi. Pe când neamurile apusene pot număra vre-o opt cruciate, neamul nostru a purtat nenumărate cruciate, căci cruciate trebuie să numim neîntreruptele lupte pentru cruce, pe cari popoarele din răsărit, aședate sub ghiara musulmană, a trebuit să le poarte, ca să ție strajă apusului contra fanaticei lățiri a Islamului.

Și din această epocă glorioasă a neamului nostru ne suride un chip încântător de femeie, care representă pe femeia română, vrednica descendenta a străbunei ei; este mamă lui Ștefan cel Mare, o nobilă femeie pătrunsă de dragostea neamului și legii ei, care înbărbătează pe fiul ei la luptă vitejască, după cum cântă poetul Bolintineanu în următorul mod:

Ce spui tu străine? Ștefan e departe,
Brațul lui prin taberi, mii de morți împarte,
Eu sunt a sa mamă, el e fiul meu,
De ești tu acela, nu-ți sunt mamă eu!

Cu încetul însă și cu durere mare se reculese și neamul nostru, — di tanti palpiti — de atâtea nepăstuiți, și pe când celelalte popoare avuseră vreme de trei-patru sute de ani de desvoltare culturală, noi abia dela începutul veacului încheiat, — apucând un sdrob de lumină desrobitoare, — putem număra desvoltarea noastră sistematică, adecă *renașterea noastră culturală*.

Tot pe la acest timp s'au pronunțat și principiile de edacțiune pentru învățământul femeii, care până atunci ducea, în împrejurările susamintite, o viață retrasă.

Modul de instrucțiune se făcu mai întâiu pe cale privată, după care urmă învățământul public, aproximativ în restimpul 50—60 de ani încoace, după cum constată și Domnul fost ministru Dr. Istrati și pentru România și Moldova în studiul său despre „Primele școli române de fete”.

Astfel constatăm, că evoluțiunea femeii române s'a făcut numai în cei 70—80 de ani ai seculului espirat.

Progresul realizat este următorul: Dintru început educațiunea femeii a fost bifurcată. Cea mai mare parte de fetite, care compun pătrun societății burghize, și-au luat și își iau încă educațiunea prin pensionate și școli străine, unde primesc o educațiune superficială, străină firei și sentimentelor lor, primind nisuițe de vanitate, de parvenire, ceri ajung adesea până la paroxismul de a desprețui chiar limba și naționalitatea lor, astfel încât bărbații de seamă chiar de pe la începutul instrucțiunii sistematice, zăriau un pericol în direcțiunea unei asemeni desvoltări femeie. Misail făcu următoarea reflecșiune: „Tot așa am avut noi păcate. La 1839 le făceam vieneze, la 1859 le făceam parisiene. Nu știu când le vom mai face și române!”

De altă parte avem însă tot în acelaș timp un rezultat neînchipuit de mare în progresul cultural ai femeii. O seamă aleasă de femei au străbătut în acelaș interval scurt o cale enormă spre progresul civilizațiunii, — *unic* în comparațiune cu celelalte națiuni civilisate. Femeia română a fost una din primele campioane pe terenul învățământului superior; ea nu numai că a ajuns, dar a răsbit înaintea surorilor ei din Occident la licee, la facultăți, a luat bacalaureate, licențe, doctorate, deschizându-și cariere independente. Avem astăzi un număr însemnat de femei scriitoare, licențiate, doctori în medicină profesoare și artiste eminente. Dovadă, că femeia română, înzestrată dela natură cu un înțeleț

¹⁾ Mittheilungen des K. K. Kriegsarchivs. Viena 1877: „die Obriste Noirquermes, und Ballusan fanden den Heldentod“.

superior a avut însaș dorul și rîvna, pot zice lăcomia de a-se însuiri.

Constatăm cu bucurie, că această elită a femeii române a adus numai roade bune societății și națiunii ei. Ea n'a alunecat nici decum pe panta vertiginoasă a pretențiunilor exagerate pentru drepturile femeiesci. Trebuie să facem elogii acestei femei, care cu toate că precoce și nepregătită a făcut saltul gigantic în educațiunea pentru viața modernă, a rămas rezonabilă, dorind numai ca în circumstanțele de față ale tendințelor materialiste, să-și întemeieze pe propria ei putere traiul și existența ei. Acest imbold puternic spre muncă a fost un stimulant de energie, trezindu'o din apatia veacurilor trecute.

(Va urma)

Observări critice

la opul: „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania etc. Din însărcinarea consistoriului metropolitan de Dr. Ilarion Pușcariu Arhimandrit vicariu arhiepiscopesc, etc. Sibiu 1900.

D-l Simeon Popescu, savantul protopresbiter și profesor din București, într'o dare de seamă publicată în „Tribuna“ și reprodusă în „Telegraful Român“ Nr. 141 saltă de bucurie și atrage și atențiunea altora, ca și ei să participe la bucuria d-sale, pentru că eruditul vicariu arhiepiscopesc din Sibiu, Ilustritatea Sa d-l Arhimandrit Dr. Ilarion Pușcariu a dat la lumină un op, care — după părerea d-lui Simeon Popescu — întregesc opurile Prea Sfințitului nostru Episcop, Nicolae Popea (Vechia Metropolie, Arhiepiscopul și Metropolitul Andreiu Baron de Șaguna și Memorialul Arhiepiscopului și Metropolitului Andreiu Baron de Șaguna) și ocupă un loc de onoare alături de amintirile publicațiunii. — Cine nu aleargă cu drag să se bucure de bucuria altora? Așa am pațit-o și eu, căci atras de frumoasele cuvinte ale savantului profesor și protopresbiter am alergat în toate părțile, până am pus mâna pe un esemplar din opul P. Cuv. Sale, și cu mare sete am început să cetesc, cu atât mai vîrtos, că din titlul opului m'am convins, că opul acesta este publicat din însărcinarea și cu aprobarea Consistoriului metropolitan. Am început să cetesc cu atât mai mare atențiune, căci nu aveam a face cu opul unui singur muritoriu, ci cu un op al Consistoriului metropolitan gr. ort., prin urmare cu Cartea bisericii române gr. ort. din Ungaria și Transilvania.

Am cetit și apoi am cetit încă odată recenziunea savantului protopresbiter și abea am observat, că d-sa nu se bucură de lucrurile descrise în cartea P. Cuv. Sale, ci, purtat de o fantasmă fără frîu, se bucură de aceea, ce ar trebui să fie în carte. D-sa, după ce face asemănare între suferințele noastre sub Calvini cu suferințele fraților de preste Carpați sub Fanarioti, se însufiețesc de statornicia Românilor în legea strămoșească și de activitatea marelui metropolit Andreiu și conclud, că opul P. Cuv. Sale ar trebui publicat în ediție populară, dar prelucrat după parerile d-sale.

Fiind opul de față de însemnătate pentru toți fiii bisericii ortodoxe din Ungaria și Transilvania, căci este publicat la însărcinarea și în numele bisericii

noastre, este un op scris din incidentul jubileului de 25 ani al constituției noastre bisericesci, merită, ca să îi dăm atențiune și să vedem, că oare a făcut bine Consistoriul metropolitan, când a publicat în numele bisericii ortodoxe opul acesta, așa cum ni se prezintă, sau nu? Să ne dăm seama, că oare sa făcut aceea, ce trebuia să se facă sau nu?

Să vedem.

Autorul în prefață ni spune următoarele:

„În anul 1895 împlinindu-se 25 ani dela introducerea constituțiunii noastre bisericesci, cuprinse în „Statutul organic“, secretariul Consistoriului metropolitan d-l Leontin Simonescu prezentând în ședința Consistoriului metropolitan dela 6 Maiu proiectul de raport către Congres despre periodul ultim de trei ani, — făcî în acel proiect de raport un reasumat scurt despre unele momente mai însemnate din viața noastră constituțională bisericească în timpul de 25 de ani dela intrarea în viață a constituțiunii noastre bisericesci. Asesorul consistorial dl Vicențiu Babeșiu, relevând din acest incident, cât de folositoriu este a ne da seamă din când în când despre mersul afacerilor noastre bisericesci, pentru a cunoaște factorii folositori și împedcători la nisuința noastră spre progres în dezvoltarea religioasă, morală și culturală, — și trăgînd totodată atențiunea Consistoriului metropolitan la aceea împrejurare, că o parte însemnată din actelele privitoare la reînființarea metropoliei noastre nici astăzi nu sunt publicate, iară câte sunt aici colea risipite în cărți și broșuri, dintre cari multe nu se mai află, — a propus, ca „din incidentul aniversării de 25 ani dela organizarea bisericii noastre pe basă statutului organic să se publice un memoriu despre viața noastră constituțională bisericească, în legătură cu publicarea documentelor istorice despre înființarea metropoliei“.

Comisiunea însărcinată de Consistoriul metropolitan ca elaborarea memoriului despre viața noastră constituțională bisericească în cei 25 ani din urmă se compunea din d-nii Vicențiu Babeș, Leontin Simonescu și Dr. Ilarion Pușcariu. Fiecare fu credincios al bisericii ortodoxe trebuia să simtă deosebită bucurie, că Consistoriul metropolitan a luat o astfel de hotărîre, și mai ales tinerimea avea motive să se bucure, că bărbați distinși ca domnii Vicențiu Babeș și Leontin Simonescu, cari dela începutul constituției noastre bisericesci au luat parte activă în toate corporațiunile bisericesci și cari, în urma activității dezvoltate pe terenul bisericesc, erau cei mai chemați a ne arăta ce s'a făcut în sinul bisericii ortodoxe în era constituției, cum s'a validat constituția, cari sunt factorii favoritori și cari cei împedcători în mersul afacerilor noastre bisericesci, școlare și fundamentale, și mai ales ni-ar fi interesat pe noi cei tineri să aflăm din măestra peană a mult meritatului Domn V. Babeș despre activitatea bisericii noastre în privința despărțirilor de Sârbi și a mănăstirilor, căci cei bătrâni trec, iar noi tinerii cu greu străbatem în corporațiunile mai înalte bisericesci, și așa prea puține știm despre lucrurile aceste.

Dar unde dai, și unde crapă!

Din memoriu despre viața constituțională s'a făcut memoriu istoric despre reînființarea metropoliei, a cărui lipsă nu o prea simțiam, pentru că din opurile mai sus amintite ale Prea Sfințitului Episcop Nicolae Popea ne putem câștiga idei clare despre uriașă luptă, ce a purtat-o providențiatul nostru bărbat Andreiu Baron de Șaguna pe toate terenele pentru recăștigarea drepturilor noastre. Dar' chiar să admitem, că memoriul acesta istoric își are rostul său, cu tot drep-

tul putem pretinde dela Consistoriul nostru metropolitan, ca în astfel de casuri, când se face ceva în numele bisericii ortodoxe române, să fie mai precaut, ca să nu se strezure erori regretabile, cum aflăm în memoriul de față. Din motivul acesta trebuie să declar, că cu P. Cuv. Sa Dl. Dr. Ilarion Pușcariu nu voesc să discut, căci dacă se publica memoriul numai în numele și pe responsabilitatea proprie a P. Cuv. Sale, poate că nu mă ocupam cu lucrurile aceste, ci voiesc să stau puțin la vorbă cu Prea Venerabilul Consistoriu metropolitan, care a publicat memoriul așa cum este.

Memoriul istoric începe cu Biserica română până la Andreiu Baron de Șaguna, continuă în partea a doua cu biserica sârbească, iar în partea a treia tractează despre reînființarea metropoliei.

La pag. 3 aflăm următoarele: „Cumcă atât Radu Negru la Făgăraș, cât și Bogdănescii în Marmăția, au avut la curțile lor preoți și arhierii de rital orientat afară de natura lucrului se vede apriat de acolo, că Radu Negru îndată după trecerea sa la Câmpulung a ridicat o mănăstire cu biserică imasantă deamnă de biserică catedrală. *Cu organizarea publică a noului stat se dezvoltă și instituțiile ierarhice, precum transmutarea episcopiei din Severin la Rîmnic (1304), sub nume de Nou-Severin, înființarea episcopiei de Argeș și numirea cea veche a metropoliților din Tergoviște de metropoliți ai Ungro-Vlahiei adecă a Vlăchilor din Vlachia și părțile ungare*“.

Adecă Cartea bisericii noastre ne spune:

1. *Că episcopia din Severin s'a strămutat la Rîmnic la anul 1304.*

Despre metropolia din Severin iată ce scrie Ghenadie Enaceanu în opul „Creștinismul în Dacia“ pag. 229: „La anul 1370, adecă cel mult după 15 ani dela suirea pe tronul Metropoliei de Argeș a lui Ioacint Critopol, Metropolitul Ioacint, pentru ca să căpătuească de sigur pe un frate al său Daniel, aflătoriu în Constantinopol, cere dela Patriarchul un al doilea metropolit, care să aibă reședința în Severin“.

Profesorul dela universitatea din Cernăuți d-l Eusebiu Popoviciu zice despre metropolia din Severin: „Aber schon 1370 wurde unter Laiot oder Wlad I für die kleine Walachei eine eigene Metropole errichtet, jedoch mit der Unterordnung unter die Metropole der Gross-Walachei und hatte ihren Sitz in Severin an der Donau, weshalb der Metropolit der kleinen Walachei auch den Namen „Metropolit von Severin führte“ — (Kirchengeschichte, tom. IV, manuscript).

Tot așa aflăm și la Xenopol, că Metropolia din Severin a fost înființată la anul 1370 (Istoria Românilor tom. II pag. 237).

Iar ce privesce înființarea episcopiei din Rîmnic aflăm tot în opul citat al d-lui E. Popoviciu la periodul V. următoarele: „Aber 1479 wurde Severin, in folge der vielen damaligen Kriege zwischen Romänen, Ungarn und Türken zerstört und der Ex-patriarch von Constantinopol und Metropolit von Ungro-Wlachien, Nifon, creirte un 1500 zwei Bisthümer statt der aufgegebenen Metropole von Severin und zwar ein Bisthum in Rîmnic, das auch Neu-Severin heisst, das andere in Buzău“.

Tot despre înființarea episcopiei din Rîmnic aflăm la Predeanu „Existența și organizarea ierarhiei bisericesci la Români“ pag. 79 următoarele: „Din viața sântului Nifon, care a fost metropolit al Ungro-Vlahiei în timpul lui Radu IV Basarab, se constată, că în Muntenia s'au hirotonit doi episcopi, rânduindu-le eparchii deosebite. Acești doi episcopi hirotoniți de Nifon, erau unul pentru Rîmnic și altul pentru Buzău.

„Pentru prima dată se menționează de episcopii de Rîmnic și Buzău în timpul lui Nifon, și se crede a se fi înființat de Radu al IV cel Mare prin îndemnul Metropolitului Nifon“.

Din toate aceste se vede, că la anul 1304 nu s'a putut strămuta episcopia din Severin la Rîmnic, cum se susține în memoriul istoric, pentru că în acel an nu esista episcopie nici la Severin dar nici la Rîmnic“.

Dr. Petru Ionescu

(Va urma)

Varietăți

Mulțămită publică. La „Fondul de ajutorare Ioan Popasu“ au binevoit a mai contribui:

Cassa fondului școlar din Vrani 5 cor.; Cassa s. bisericii din Vrani 2 cor.; Nicolae Lungul 1 cor.; Iosif Tămășel jun. 2 cor.; Iosif Tămășel paroh 2 cor.; Iosif Vrănianțu notariu comunal 2 cor.; Nicolae Balmez 1 cor.; Nicolae Crițu 60 fil.; Martin Atnagia 1 cor.; Ioan Surlaș 40 fil.; Ioan Miclea și familia 2 cor.; Iosif Ciuliu învățătoriu 1 cor.; Vasile Vrănianțu 20 fil.; Ioan Crițu 20 fil.; Dăun Atnagea 1 cor.; Vrănianțu 1 cor.; Trifon Balmez 80 fil.; Nestor Borăci 40 fil.; Iancu Balmer 20 fil.; Iosif Lățan 20 fil.

Comuna bisericească din Ocna de fer 10 cor.; elevii dela școala confesională de acolo 3 cor.

Comitetul parohial din Macedonia 4 cor.;

Epitropia parohială din Măciova 10 cor.;

Comitetul parohial din Ulnic 3 cor. 20 fil.;

Epitropia parohială din Iablanița 10 cor. **Primească marimonoșii dăruitori pe calea aceasta celor mai sincere mulțămiri.** Caransebeș în 23 Februarie 1901. **Dr. Iuliu Olariu** președinte, **Dr. Petru Ionescu** cassariu.

Din diecesa. Ni se scrie din Cuptoare, că d-l **Victor Trailovicin**, candidat de preoție, a ținut în biserică de acolo în Duminica lăsatului de brânză o prea frumoasă predică despre însămnătatea postului. Predica a fost ascultată cu plăcere și bucurie.

Cas de moarte. La 1 Martie st. n. a reposat d-șoara **Livia Toma**, absolventă de pedagogie, în comuna Bucovăț. Pe reposata o deplâng nemângăiații părinți și fratele ei. Fie-i țărina ușoară!

Têrg de țară va avea loc din 14 până inclusive 18 Martie st. n. a. e. în Timișoara.

¹⁾ Fiind vorba la locul acesta de metropolia din Severin și episcopia din Rîmnic cred, că e consult să fac amintire de un document, căruia — pre cum se vede — nu i-se dă atențiune, deși este de mare însămnătate, căci din el se vede, că și în Mehadia ar fi esizat odată o episcopie, care într'un timp a fost supusă metropoliei din Severin. Autorul la pag. 4 unde face amintire de toate episcopiile, despre cari crede, că au fost sufragane metropoliei de Alba-Iulia, trebuia să facă ceva amintire și de episcopia din Mehadia, dacă într'adevăr a esizat vre-odată. Documentul este de pe timpul, când episcopia din Rîmnic era supusă metropolitului sârbesc (29 Nov. 1719) și este subscris de Damascen episcopul Rîmnicului și de arhimandriții și egumenii a 4 mănăstiri.

Iată partea referitoare la episcopia din Mehadia: „Metropolita sedis Bucurestiensis tenet locum Auguria, sedem scilicet quantum post Patriarchas, et vocatur Exarchus totius Hungariae et Confinitorum. Erat etiam alter quidam Mitropolita e regione Severin qui antem locum Amasiae tenebat, et erat sedes decima quarta post Patriarchas secundum Andronici Imperatoris ordinationem. Et sub Metropolita hujus dependentia Episcopus etiam Mehadiensis erat, antequam Turcae Regnum hoc occupassent, quo occupato Episcopatus ille sublatus est“. Biserica ortodoxă, 1887, Nr. 6 pag. 546).

Bibliografie

Educațiunea socială. Disertațiune cetită în adunarea generală a „Despărțământului Panciova“ al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ ținută la 3 Iunie 1900 în Cubinul-Timișan de Teodor V. Petrișor învățator. Editor: autorul, sub auspiciile despărțământului. Caransebeș. 1900. Prețul 20 fil.

*

Cea mai bună și instructivă carte pentru bibliotecile școalelor populare și cele ambulante, care formează călăuza și povățuitorul desinteresat al preotului și învățătorului român dela sate în toate chestiunile economice și sociale, și care ca atare a fost recomandată de Ven. Consistoriu metropolitan gr. oriental din Sibiu pentru a fi procurată pentru bibliotecile școlare, este cartea intitulată:

Manual complet de agricultura rațională de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala superioară dela Ferăstrău și la Seminarul Nifon Mitropolitul în București.

Licitațiune minuendă

Pe baza incuviințării ven. Consistoriu diecesan ddo. 5 Noemvre N. 3909 B. din anul 1898, se escrie licitațiune minuendă pentru renovarea bisericii din **Sacoșul ungiuresc**, protopresbiteratul Buziașului cu prețul de exclamare 6658 cor. 90 fil.

Licitațiunea se va ținea în 4/17 Martie 1901 la 11 oare a. m.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea la oficiul parohial din loc;

Întreprinzătorii se vor presenta pentru a li se comunica condițiunile lucrului în fața locului.

Cei ce voesc a primi lucrul vor avea să depună vadiul de 10 %.

Numai oameni experți se vor admite la licitațiune.

Sacoșul ungiuresc 14 Ianuarie 1901 3—3 (10)

Stefan Martinoviciu **Georgiu Maghețiu**

președinte.

notariu.

În conțelegere cu Prea. on. Domn protopresbiter
Ioan Pepa.

Concurse

Pentru întregirea definitivă a postului învățatoresc la școala confesională gr. or. rom. din **Sculea** protopresbiteratul Buziașului se escrie concurs cu termen de concurgere de 30 de zile dela prima publicare în Foaia Diecesană.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 600 cor.
2. Pentru lemne 20 cor.

3. Scripturistica 10 cor.
4. Pentru conferințe și adunarea generală 20 cor.
5. Cortel liber cu grădină de legumi.
6. Dela fiecare înmormântare unde va fi chemat 1 cor.

7. Cărașii grătuite, când învățătorul călătorește în afaceri oficioase și pentru aducerea lemnului.

Alegendul învățătorului este îndatorat a funcționa ca cântor bisericesc și a instrua tinerimea școlară în răspunsurile liturgice.

Sculea, la 15 Februarie, 1901.

(12) 1—3

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Ioan Pepa*, protopresbiter

Nr. 854 B. ex 1901.

Pe baza Normativului pentru instituirea de profesori la institutul teologic și cel pedagogic diecesan, votat de Veneratul Sinod eparhial în 1891 sub Nru prot. 113 se escrie concurs pentru ocuparea unui post de profesor la institutul teologic din loc.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 1600 coroane și cuincuenale de câte 160 coroane.

2. După denumirea definitivă, carea urmează după funcțiune de 3 ani, paușal de cortel de 400 coroane.

3. Drept de pensiuie conform statutelor esistente.

Competenții la acest post au să producă:

a) atestat de botez;

b) atestat de maturitate;

c) atestat despre absolvirea studiilor teologice, eventual diploma de doctor în teologie;

d) atestat despre eventuala aplicare de până acuma.

Concursele astfel instruate sunt a se subșterne Consistoriului diecesan în termen de o lună de zile dela prima publicare a acestui concurs în „Foaia diecesană“.

Caransebeș în 22 Februarie 1901.

[13] 1—3

Episcopul diecesan

Nicolae Popea m. p.

Renumitul dentist G. SCHAEFFER

din Budapesta

a sosit în 17 Februarie (2 Martie) a. c.

aici, și are locuință tot în *hotelul Lichtnekert*.

Dênsul rămâne numai 8 zile aici.

Aceasta se aduce la cunoșcința Onor. Public interesat.

1—1 [14]

Raport și încheierea Conturilor

pe anul 1900 a societății comerciale pe acții „Verendineana“

Conform bilanțului rezultă:

- a) după descrierea de 5% din mobilier conf. §. 48 al statutelor societății.
 b) după dotarea fondului de rezervă cu 10% conf. §. 49 din statute și
 c) după acoperirea speșelor de regie
- un venit curat de 179 Coroane 67 fil.
 Să propune ca profitul să se transpună pe anul 1901.

Active			Contul bilanțului			Pasive		
Cassa în numărar	317	87	Capital acțional	4000	—			
Mărfuri	1568	53	Creditori	6486	—			
Mobilier Cor. 400. —			Fond de rezervă	87	86			
După 5% amortisare . Cor. 20. —	380	—	Profit curat	179	67			
Debitori	5534	13						
Pretensiune la acționari	1353	—						
Realități	1600	—						
	Cor. 10753	53		Cor. 10753	53			

Debit			Contul profitului și pierderilor			Credit		
Salare	673	56	Profit transpus din an. 1899	611	14			
Dare	248	44	Venit dela Mărfuri	894	70			
Diverse speșe	364	21						
Amortisare din mobilier	20	—						
10% dotarea fondului de rezerv.	19	96						
Profit curat	179	67						
	Cor. 1505	84		Cor. 1505	84			

Verendin la 31 Decembrie 1900.

George Ionescu m. p.
președinte.

George Baderca m. p.
vice președinte.

George Pincu m. p.
conducători.

Membrii în direcțiune:

George Vellescu m. p.
secretariu.

Văsile Curescu m. p.
membru în dir.

Iosim Muntean m. p.
membru în dir.

Subsemnatul comitet de supraveghiere examinând bilanțul și contul profitului și al pierderilor le-am aflat întru toate esacte și în consonanță cu cărțile.

Verendin la 26 Februarie 1901.

Alexa Bosoic m. p.

Meilă Bosoic m. p.

Ion Serengeu m. p.

Dumitru Ienea m. p.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1. Octomvre 1900

Budapesta, gara de vest (ny. p. u.), — Orșova — Verciorova

Or. Os. Ex. I	P. I—III	P. I—III	A. I—II	P. I—III	M. II—III	Stațiunile	Or. Os. Rx. I	P. I—III	P. I—III	A. I—II	P. I—III		
1130 433	815 149	830 531	230 302	700 528	.	pleacă sosesce	Budapesta Timișoara-Iosefin	sosesce pleacă	1250 803	715 925	125 750	740 153	
439 545	209 357	610 823	810 924	713 854	.	pleacă sosesce	Timișoara-Iosefin Lugoș	sosesce pleacă	757 646	747 616	712 507	738 620	115 1131
Joa și Duminea	750	.	.	218 1242 330	.	sosesce sosesce pleacă pleacă	Buziaș M.-Ilia Marginea M.-Ilia	pleacă pleacă pleacă sosesce	Mercuria și Duminea	150	1242	330 1242	720
547 632	402 523	831 941	920 1029	910 1032	.	pleacă pleacă	Lugoș Caransebeș	sosesce pleacă	644 602	611 512	502 400	614 531	1123 1024
828 853	711 800 828	.	1230 1256	1221 138	411 548 638	pleacă pleacă sosesce	Domășnia-Cornia Băile-Herculane Orșova	pleacă pleacă pleacă	345 315	333 233 156	.	414 327 258	844 733 655
859 907	.	.	111 120	230 239	.	pleacă sosesce	Orșova Verciorova	sosesce pleacă	255 245	1250 1250	.	226 218	.

Budapesta, gara de Vest (ny. p. u.), — Timișoara — Baziaș

M. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	Stațiunile	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	
7001005 523	815 149	830 230 551 802	230 802	700 528	1005	pleacă sosesce	Budapesta Timișoara-Iosefin	sosesce pleacă	715 925	125 750	700 925	125 700 750 925	740 153
830 842	214 223	820 828	845 856	612 621	.	pleacă sosesce	Timișoara-Iosefin Chișoda	sosesce pleacă	804 755	742 730	703 652	634 623	120 119
1030	.	552	1019	456	.	sosesce pleacă	Buziaș Buziaș	pleacă sosesce	552 1019	458 1030	456	.	.
224 251	830 857	.	.	622 651	.	pleacă sosesce	Chișoda Jebel	sosesce pleacă	754 727	651 622	.	.	118 1200
318 453	943	.	.	737 930	.	sosesce sosesce	Ciacova Boca	pleacă pleacă	656 520	548	.	.	1215 1015
1015 1216	520 656	.	.	548	.	pleacă pleacă	Boca Ciacova	sosesce sosesce	943	930 737	.	.	453 318
252 305	858 911	.	.	655 708	.	pleacă sosesce	Jebel Voitec	sosesce pleacă	722 709	621 608	.	.	1247 1234
359 554	1010 1150	.	.	815 1011	.	sosesce sosesce	Gataia N.-Bogșa	pleacă pleacă	612 424	508 340	.	.	1103 915
915 1103	424 612	.	.	340 508	.	pleacă pleacă	N.-Bogșa Gataia	sosesce sosesce	1150 1011	1011 815	.	.	554 359
310 420	917 1023	.	.	717 827	.	pleacă sosesce	Voitec Verșeț	sosesce pleacă	704 554	603 454	.	.	1230 1120
.	.	.	.	349 547	.	sosesce sosesce	Gataia Buziaș	pleacă pleacă	403 226	.	.	.	605 418
1023 952	.	.	.	1218 1148	.	sosesce sosesce	T.-Cubin Panciova	pleacă pleacă	201 217	.	.	.	350 401
.	217 201	.	.	401 350	.	pleacă pleacă	Panciova T.-Cubin	sosesce sosesce	952 1023	1148 1258	.	.	952 1023
.	226 403	.	.	418 605	.	pleacă pleacă	Buziaș Gataia	sosesce sosesce	547 349
434 504	1033 1100	.	.	837 907	.	pleacă sosesce	Verșeț Iasenova	sosesce pleacă	537 505	449 417	.	.	1115 1043
722 1048	1255	.	.	1120 303	.	sosesce sosesce	Oravița Anina	pleacă pleacă	315 1105	225	.	.	835 510
1105 222	.	.	.	225	.	pleacă pleacă	Anina Oravița	sosesce sosesce	1046 722	.	.	.	1046 722
510 550	1105 1144	.	.	913 954	.	pleacă sosesce	Iasenova Baziaș	sosesce pleacă	450 404	407 325	800 630	1037 955	

Observări: Oarele, ce stau de a stânga stațiunilor, să se citească de sus în jos; iar cele ce stau de a dreapta de jos în sus. Timpul dela 6 oare dimineata până la 5 oare și 59 minute sara este însemnat cu sublinierea minutelor. Or. Os. = Trenul Orient-Ostende-Expres, A. = Tren accelerat, P. = Tren de persoane, M. = Tren mestecat.